

EU:n muovimaksu edistämään kierrätystä

Euroopan unionin uusi muovimaksu tulee käyttöön 1.1.2021. **Suomessa on ratkaistava se, miten noin 70 miljoonan euron suuruiseksi arvioitu maksu rahoitetaan ja se, miten maksua käytetään parhaiten muovin kierrätyksen edistämiseksi.** Muovin tehokas kierrätys vähentää Suomen maksusuutta ja on samalla askel kohti hiilineutraalia kiertotaloutta.

Eräissä EU-maissa muoville on asetettu haittamaksu, joka kohdistuu muovin tuotantoon ja maahantuontiin. **Suomessa tällä heikennettäisiin yhden teollisuusalan toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä ilman vaikutusta muovin kierrätykseen, roskaamiseen tai vesistöjen mikromuoviongelmiiin.** Suoraan muovipakkauksiin kohdistuva haittamaksu voisi ohjata tavoitteen kannalta päinvastaiseen suuntaan, kun siirryttäisiin käyttämään kierrätyksen kannalta huonompia vaihtoehtoja, kuten monimateriaalipakkauksia.

Pakkausmateriaalien tehokas käyttö ja niiden kierrätettävyyden varmistetaan vahvistamalla Suomessa käytössä olevaa tuottajavastuujärjestelmää. Se on tehokkaampi ohjauskeino kuin osaan pakkauksista kohdistettava haittamaksu. Oleellista on, että pakkausten tuottajat vastaavat kokonaisuudessaan käyttämänsä materiaalin elinkaaresta aiheutuvista kustannuksista. Tämä ohjaa kierrätettävyyden huomioon ottavaan tuotesuunnitteluun. Suomessa on jo nyt käytössä kierrätettävyyden mukaan porrastetut tuottajavastuumaksut.

Muovin kierrätyksen kannalta olennainen kohta muovin arvoketjua on jätteen synty ja se, mitä jätteelle tapahtuu syntypaikalla. Lajittelua pitää lisätä niin kotitalouksissa, yrityksissä kuin esimerkiksi rakennustyömailla.

Sekalaiselle jätteelle kohdistettava vero

EU:n muovimaksu kannattaisi Suomessa kerätä verolla, joka asetetaan sekalaiselle jätteelle, jota ei ole lajiteltu sen syntypaikalla. Vero kohdistettaisiin jätettä käsitteleville yrityksille sen perusteella, mitä ne raportoivat vuosittain ympäristöhallinnon tietojärjestelmään. Vero perustuisi siis syntypaikalta kerätyn sekalaisen jätteen määrään. **Selkeä kannustin syntyy, jos sekalaisen jätteen jätehuolto on kalliimpaa kuin lajitellun jätteen.** Kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi veroa ei kannettaisi enää jätteen käsittelyn jälkeen syntyvästä sekalaisesta jäännösjätteestä.

Vero kannustaisi lajittelemaan jätteet, koska se siirtyisi suoraan sekalaisen jätteen jätemaksuihin. Se loisi myös jätehuoltopalveluja tarjoaville yrityksille kannustimen tarjota lajitteluvaihtoehtoja jätteen tuottajille. **Muovin kierrätyksen edistämisen lisäksi vero edistäisi samalla myös muun lajittelukelpoisen jätteen kierrättämistä ja auttaisi siten Suomea saavuttamaan EU:n asettamat sitovat kierrätystavoitteet.**

Samalla vero korvaisi tehokkaasti fiskaalista menetystä, joka on syntynyt, kun orgaanisen jätteen kaatopaikkakielto rapautti jäteveron kertymän. Jäteveron tuotto on pienentynyt tämän vuosikymmenen alun 64 miljoonasta eurosta kolmeen miljoonaan euroon vuonna 2019.

Uusiomateriaalin kysynnän vahvistaminen

Lajitellun ja kerätyn jätemäärän kasvaessa tulisi edelleen edistää muovijätteiden korkeatasoista kierrätystä ja vahvistaa kierrätetyn muovin kysyntää. Ilman riittävää uusiomateriaalien kysyntää jätteenkäsittelyteknologiaan tai keräysjärjestelmiin investoiminen ei ole kannattavaa, eivätkä investoinnit toteudu.

Komission **kiertotalouden uusi toimintasuunnitelma ennakoi kierrätysmateriaalien osuutta koskevia pakollisia vaatimuksia** keskeisille tuotteille, kuten pakkauksille, rakennusmateriaaleille ja ajoneuvoille. Suomen kannattaisi edetä etupainotteisesti vaatimusten kanssa. Suomessa on jo kotimaista muovijätteen käsittelykapasiteettia ja kasvavat markkinat uusiomateriaalille. EU:n eturintamassa toimiminen antaisi kilpailuedun sisämarkkinoilla. Aasian sulkiessa rajojaan muun maailman jätteiltä miljoonat tonnit etsivät tulevaisuudessa käsittelykohdetta ja -teknologiaa EU:ssa.

Veron rinnalla Suomessa tulisi ottaa käyttöön pakollinen vaatimus kierrätetyn muovin osuudesta valikoiduissa tuoteryhmissä. Kierrätetyn muovin kysyntää kotimarkkinoilla kasvatettaisiin tehokkaasti asettamalla asteittain kasvava vaatimus kierrätetyn materiaalin osuudelle, joka muovituotteiden ja -pakkausten tulisi täyttää.